

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orationes Sex, Tres Fvnebres, Dogmaticæ Tres

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1576

De Officio Pii Viri Inter Medios Hæreticos Agentis. Oratio in Comitijs
Doctoralibus habita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69636](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69636)

DE OFFICIO PII
VIRI INTER MEDIOS
HÆRETICOS AGEN-
TIS.

✠ Oratio in Comitijs Doctora-
libus habita.

MANARVM rerum indagator sagacissimus, & vanitatum huius seculi contemplator acerrimus Sapiens ille Salomō, inter cætera multa humanæ vitæ documēta, etiam illud sapientissimè in suo Ecclesiaste tradidit: *Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua; quia nescis quid magis oriatur, hoc aut illud: et si utrunque simul, melius erit.* Quod alijs verbis, & aperitius vestigijs huius insistens Ecclesiasticus monuit, dicens: *In die bonorum, non immemor sis malorum.* In quibus sanè verbis docuit nos Spiritus S. eam in rebus lætis atque iucundis moderationem tenere, vt nec prosperis præsentibus elati, nec de futuris aduersis securi, de his potius inter media

Eccles. 11.

Eccles. 11.

media bona prospicere & cogitare (quæ est omnium rerum vicissitudo, & in alteram ac deteriore[m] fortunam proclivior lapsus) quàm in præsentibus bonis nulla mala formidare, aut humanæ fælicitatis constantiam aliquam esse existimare velimus. Huius rei exemplum illustre & documentum sempiternum, vir ille sanctissimus ac sapientissimus Iob occurrit. Ille enim cum vir ditissimus esset, haberet liberos plurimos, omnes opulentos, in maxima rerum affluentia positos, qui facerent conuiuia per domos vnusquisque in die suo; sic tamẽ in diebus bonorum non immemor erat malorum, vt cum in orbem transissent dies conuiuij, mitteret ad filios suos Iob. 1. Iob, & sanctificaret illos, consurgensq; diluculo, offerret holocausta per singulos: Dicebat enim, ne fortè peccauerint filij mei in cordibus suis: & addit Scriptura. Sic faciebat Iob cunctis diebus. Nobile & illustre imprimis exemplum tum sapientis viri & ad vtramque fortunam comparati, tum diligentia paterna ergo filios suos. De quibus etsi maximas lætitiæ causas haberet, metuere tamen & formidare tempesta-

tempestatem maluit, quam de pręsenti serenitate, læto & exultanti animo securus esse.

Quidni verò & eodem nos hodie animo esse, easdem cogitationes induere par est? Alma parens nostra celeberrima hæc Academia Duacensis, Schola hæc Theologica magnam hodie lætitiã prę se fert. Ad huius diei solennitatem nouo gaudio exultat, & laborum præteritorum oblita in quibus quotidie desudat, hodie frontem exporrigit, nec meminit amplius præssuræ, quia natus est homo in mundum. Imò tanquam altera Rebecca post aliquantam sterilitatem, gemellos factus peperit. Duo noua in Academia lucem lumina produxit: non quidem talia, vt alterum dilexerit, alterum Deus odio habuerit, vt de gemellis illis, Iacob & Esau Scriptura meminit; sed contrà, ambos Deo charos, religione, eruditione, fidei confessione, ambos illustres: quorum alter à teneris annis seculũ & spem seculi, alter ab aliquot iam annis patriam, fortunas, & spes omnes amore Christi dereliquit, amisit, abiicit. Maximam
profecã

profectò, charissimi filij, hæc mater ve-
stra de vobis hodie læticiam ac iucundi-
tatem concepit. Ecce enim duas gentes
videt in utero suo, & duos populos ex
ventre suo diuidi. Nam tu quidem, reli-
giosissime Turpini, nobilissimo tuo Bel-
gio, insigne Decus futurus, hanc illustrem
& sanctissimam gentem, in qua natus es,
Deo tuo conseruabis, ac populum Dua-
censem, imò Artesiam totam sacris tuis
concionibus, singulari vitæ sanctitate, in
Catholica fide & officio continebis. Tu
verò, grauissime & eruditissime Bristoe
(te enim & gentem tuam posteriore lo-
co hîc compellare debeo, etsi maior sis
filius, quia & hîc quoque maior seruiet
minori) genti illi tuæ vtinam tam piæ
quàm potenti, vtinam tam religiosæ &
fidei, quam feroci & opulentæ, vt nunc
ornamentum es clarissimum quasi lumi-
nare in medio nationis prauæ, ita adiu-
mentum olim & patrocinium futurus es
maximum, vt suscites illic Tabernacu-
lum David, & reedifices diruta Iacob pa-
tris tui. Hunc ergo gemellum ferum, hoc
tam nobile par luminum, hæc Duarum
gentium

*Fr. Ioan.
Turpin.
Prior Do-
minicanorū
Duaci.*

*M. Richar-
dus Bristois
Anglus.*

gentium ornamenta ex utero suo hodie vno partu prodeuntia, ingenti animi læticia excipit, celebri triumpho ornat, celebritate hac maxima, & frequentissimo hoc confessu suo, honore prosequitur Schola hæc mater vestra, imo vniuersa Academia. Sed quia monet nos sapiens, vt in die bonorum nequaquam immemores simus malorum: quidni cum beato Iob, sanctificemus hodie hos filios nostros & per illos hanc reliquam prolem quã adhuc parturimus in Domino? Quidni offeramus holocausta per singulos, etiam in diebus conuiuij, in die hac solennitatis & lætitiæ ipsorum? Quid verò est aliud sanctificare hos filios, quàm id agere vt sancti sint, ne fortè peccent Domino in cordibus suis? Sancti enim profectò iam sunt, & filij Sanctorum, quia fidem & Sacramenta tenent, quæ sanctam Ecclesiam constituunt. Vt ergo in eadem sanctitate persistant, vt ab hac vnitare fidei in qua nunc stant, nunquam sese auelli patiantur, id verò, si non displicet, filios nostros præmonebimus.

At quor-

At quorsum istud, dicet quispiã. Quid enim ab his filijs metuas in pace Catholica, sub Rege Catholico, animo & pectore Catholicissimo, viuentibus? Sanè quod metuit ille optimus pater Iob: Ne fortè mutata olim rerum facie, & hac pace Catholica in schisma turbulentum transeunte, peccent in cordibus suis relicta vnitate & nouitatem amplexi. At vanus, inquires, hic metus est. Melius de hoc nostro Belgio, melius de his filijs Duacensibus cogitare & sperare debebas. Ego verò optima spero & confido. Sed da etiam veniam amori. Nam res est solliciti plena timoris amor. Da veniam, si in pacis tempore de bello prospiciam. Da veniam, si in die bonorum, non immemor sim malorum. Quanquam tamen quis paulò cordatior, post fælicissimam hæctenus in his locis vnitatis Catholicæ pacem, aliquas hîc tandem in Religione turbas merito non reformidet? An nescimus, vndique in proximo hanc flammam depasci, nec tam ceruicibus nostris hunc gladium imminere, quàm in ipsis iam visceribus ac coniunctissimis membris

2. ad Timo. 2. membris nostris alicubi apertè grassari, v-
 bique clanculum serpere? An ignoramus,
 huius generis hunc morbum esse, *vt ser-*
pat t̄quam cancer? Aut meliores sumus pa-
 tribus & fratribus nostris, qui ante ocu-
 los nostros hęc passi sunt? Certè manus
 Domini, flagellum Dei, est hoc tam im-
 mane & penè vniuersum, Christiani or-
 bis schisma. *Calix, inquam, est in manib*
 2. *Domini vini meri plenus mixto. Et inclina-*
uit ex hoc in hoc, ex hac gente in illam
tanquam tempestas transijt: Veruntamen
fax eius non est exinanita. Bibent omnes pec-
catores terra. Vbi enim causa morbi ea-
 dem est, signa, fomenta, & symptoma-
 ta eadem, vt aliàs hoc loco copiosè o-
 stendimus, morbum quoque ipsum in-
 ualiturum dubitare vix possumus. Vbi ea-
 dem preualiturę heresis signa, fomenta,
 preſidia; luxus, pompa, dissoluti mores
 in Clero: odium, inuidia, & superbia
 in populo: abundans iniquitas, refriges-
 cens charitas: ipsam quoque heresim pre-
 ualituram semel plusquam probabile est.
 Sed vtinam vanus, planeque vanissimus
 hic noster metus sit. Vtinam nullum hęc
 pericu-

periculum sublit, in quo tamen maximum & presentissimum subesse ego censeo. Saltem ex sapientis consilio & paterno affectu istud præmonuisse, me quidem non pigebit: vos autem Auditores Ornatissimi plurimū, vti arbitror, iuua-bit: & vel contra periculum imminens aliqua ex parte armabit, vel satis armatos in ea qua statis sententia confirmabit.

Quum itaque in Licentiæ laurea, non ita pridem hoc in loco me Præsede collata, de causis omnium hæresum, maxime ita hodie grassantium & præualentium disserterim, nosq; ab illis causis immunes minimè esse metuendum meritò sit: id nunc agam, quod eo tum loco ac tempore acturū me olim profitebar, vt videlicet Officium pij viri, ipso iam grassante Schismate, quale esse debeat ostendam.

Argumentum sanè & huic tempori pernecessarium, & longè amplissimum: cuius partes omnes persequi si nunc vellem, prolixior æquo futura esset oratio. Itaque, præcipuas tantum attingam: ita sanè vt semina potius argumentorum spargam, quàm vt iusto labore vniuersum hūc

Propositis.

K

dicendi

dicendi campum excolendum suscipiam̄.
 Vos, quæso, diligenter quod facitis atten-
 dite, & singulari huic humanitati vestræ,
 qua singulos hætenus clarissimos viros
 perorantes patienter audistis, hunc nunc
 cumulum addite.

Statms.

Fingamus ergo (atq; vtinam fingamus,
 nec in periculum semel veniat cuius nūc
 figuram conijcimus) grassari etiam hoc
 in loco, in his mænibus, in hac celeberrima
 Academia turbā illam schismaticā at-
 que hæreticā, seu Martinianam, siue Cal-
 uiniam, siue denique Anabaptisticam:
 audiri in pagis, in vicis Pseudoprædicantū
 voces, conspici mensas illas prophanas
 altarium loco, cessare iuge sacrificium,
 tolli è medio Sacramentorum vsum, Cru-
 cifixi Saluatoris nostri omniumque sanc-
 torum monumenta & signa subuerti, deni-
 q; id agi h̄c duaci, quod in Germania, in
 Gallia, in Anglia, multis iam annis actum
 est, quod in Hollādia ac Zelādia (proh do-
 lor) nunc agi ceptum est. Quo hic animo,
 qua mente p̄ium ac Catholicum virū es-
 se decet, ne & illum turbulēta tempestas
 inuoluet, ne fidem hæretica pestis corri-
 piat, ne

piat, ne à societate Catholica schisma di-
uellat? An eius generis varias hodie de Re
ligione sententias esse putamus, vt quia
Christum omnes profitentur, perinde sit
cui parti adhæreas, & in omni secta salutē
te reperire posse confidas? Sanè, inquit
quidam hodie mendaces Magistri, quia
fundamentum omnes tenemus, Symbo-
la omnes amplectimur, Apostolicum il-
lud, Nicenū, & Athanasij, Constātinopo-
litanum, aliorumq; antiquiorū Concilio-
rū, omnes Christiani & Catholici sumus,
vtcunque vel in ceremonijs & ritibus dis-
crepam^o, vel in quæstiūculis quibusdā ali-
ter sentimus. Itaq; modò pacē cū omni-
bus colam, nec aliter sentientes iudicem
atq; codemnem, me Catholicum esse nō
ambigam. Ita sanè quidam officium pij vi-
ri definiendum hodie putarunt.

*Vni ac solū
Catholicæ
ecclesie esse
adherēdū.*

*Libellus a-
nonymus de
officio pij vi-
ri sic docet.*

Cæterum hæc non tam sentētia, quàm
demētia, & suū potius Epicureū & atheū
redolens, quàm sapiente & sobrio digna,
licet multis argumentis fortissimè reuelli
posset, nunc tamen pro multis hoc vnum
dicam. Symbolum Apostolicum, Nicenū
& Constantinopolitanum te profiteris
K 2 amplecti

amplecti. At in eo habes, credere te Ecclesiam vnā, sanctā, Catholicā, Apostolicā. Istud verò quid tandem esse existimas? An vt credas quidem esse huiusmodi aliquam in terris Ecclesiam; sed vbi illa sit, & an tu ad eius membra pertineas, quę & quāta sit eius potestas, quid illi Reuerentię, quid Obediencię debeat, quę Doctrina, quę mysteria, quę Sacramēta eius sint, nihil tuā referre? Equidem sic Paganismū, Turcismū & nullas non sectas crediderim. Nam illas extare in orbe, nimium habeo compertum. Dubitas ergo, te sic in Symbolo credere Ecclesiam, vt nō solū esse huiusmodi quiddam firmiter credas, sed planē ea omnia credas, quę credit Ecclesia? eam fidem teneas quā tenet Ecclesia? eas hęreses damnes quas damnat Ecclesia? Maximē, quum vnā illam esse profiteris. Si enim vna est, non in quibusuis sectis, sed in hac vna & sola salutē expectes oportet. Hoc enim esse propriū veri populi & Ciuitatis Dei, vt vnā certam Religionem teneat, Ciuitatis autem Babylonicę vt promiscuē falsa cū veris doceri sinat, pulchrē demonstrauit S. Augu-

Augu-

Augustinus. Tu ergo Catholicus quum sis, & vnus Catholicæ membrū, hoc ante omnia persuasissimum habere debes, ab hac vna recedendum non esse: sectas alias omnes quas ista condēnat, à te quoq; toto pectore anathematizandas esse: & hoc esse quod in Symbolo profiteris credere te Ecclesiam Catholicam vnā &c. Deniq; non nisi in hac vna Christi nomē profiteri te posse: *nec putare*, vt olim Donatistæ putabant, quum adhuc liberè agerent quod vellent, *nihil interesse vbi fidem Christi tenerent*: sed (vt ijdem iam per Imperatorum leges correcti iudicabant) *hoc vni Deo congruere, vt in vnitāte colatur*: quemadmodum commemorat Augustinus. Quam etiam ob causam & ille propter Donatistas, & ante eum Cyprianus propter Nouatianos à schismate reuocādos, aureos illos libellos scripserunt, *de vnitāte Ecclesie*. Vbi inuictis & multis argumentis docēt, non posse illos in Christū credere, qui Ecclesiam non credunt: *non posse illos Deum patrem habere, qui Ecclesiam non habent matrem*: vel denique vt loquitur Augustinus, *eos qui vnitati*

*De Ciuit.
Dei lib. 18.
Cap. 41.*

*Augustinus
epist. 48. ad
vincentium.*

*Cyprianus
dicto libro.*

August. de
vni. eccl.

cap. 4.

Lib. 1. epist.

6. ad mag-
num.

ad Ephes. 4.

Luc. 10.

*Ecclesia non communicant, etiam ab ipsius Christi testificatione dissentire. Quam ob causam & Nouatianos symbolo non credere probat Cyprianus, & Arianos Ecclesia nō tenere probat Hieronymus in dialogo contra Luciferianos: quanquam & hi non de Ecclesia, sed de Christo litem mouerent, & illi non contra Christū, sed contra Ecclesiam eiusque potestatem disputarent. Existimare denique debes, adeo esse vtriusque Christi & Ecclesie inseparabilem nexum, tam magnum esse hoc sacramentum, tam arctam copulam in Christo & Ecclesia, ut alterum qui neget, vtrumque negauerit, & frustra se Christianū vocet, qui Ecclesie vnitatem non tenet: ipso Christo de Ecclesie sue magistris dicente; *Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit*: ut propterea falso & frustra Deum se putet habere patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.*

Bene ergo habet. In vna fide, in vna Ecclesia manendum est. Animo & voluntate ad alias sectas accedendum non est. Cæterum quæritur, an idem quoque palam semper & in casu iam proposito profiteri

fiteri

fiteri necesse sit. Quæritur inquã, an gra- Professionã
fidei esse ne-
cessariã esse
quatenus.
 fante iam & præualefcente aliqua secta, vt
 in Hollandia & Zelandia magna ex parte
 nunc fit, disiecta Ecclesiæ acie, perturba-
 tis ordinibus, non minus quàm in ipsa Ec-
 clesiæ pace, vero & apertu vultu Catho-
 licum te præbere & profiteri sub pericu-
 lo satis æternæ necessariũ sit. Audio enim
 Apostolum ad Romanos dicere, Rom. 10.
*corde cre- ditur ad Iustitiam, ore autem fit confessio ad sa-
 lutem.* Audio illũ apud suos Corinthios,
providere bona non solũ corã Deo, sed etiã co- 2. Cor. 8.
rã hominib⁹. Audio deniq; illũ suis Thessa- 1. Thessa. 5o
 lon.^{bus} scribere: *Ab omni specie mala abstinete
 vos.* Et in causa fidei hoc potissimũ obtine-
 re nõ dubito. Sed in huiusmodi rerũ mo-
 tu, dominantib⁹ Sectarijs, & heresum Ma-
 gistris, an nihil tẽpori, nihil necessitati cõ-
 cedẽdũ sit, an ab omni prorsus huiusmodi
 hominũ cõsortio ac communione neces-
 sario abstinẽdũ, id fortasse quẽri & dubita-
 ri meritò potest. Et, vt apertius dicã, quid,
 ñquies, periculi est si novos hos prædicãtes
 interdũ audiero, si libros eorũ legero, si ar-
 gumẽta vt fortius cõfutẽ intellexero, si ñ-
 eptias vt magis eos rideã, animaduertero,

si conuentus eorum prophanos atq; ridiculos, vt in nostra sacratissima Religione magis confirmer, cōspexero? Dicā adhuc ampli°. Quid piaculi aut periculi, si ad tēpla eorū orationis causæ accessero, si etiā Sacramenta ab eorū manibus percepero? An propterea fidem negasse, aut ab Ecclesie vnitate excidisse videri potero, si interea in fide & pace Catholica animo & consensu perstitero? Grauis sanè et multiplex hæc quæstio est, & cui paucis satisfacere velle, esset exigua scapha altitudinē maris emetiri te posse putare. Dicam tamen ad singula aliquid, vt potero breuissimè, & ad rem appositè.

Nulli in cō-
hereticis sa-
cramentorū
communio-
nem esse o-
portere.

Et vt à postremo incipiam, quod est grauissimum, atq; in ijs quæ leuiora vidētur (sunt tamen æque graua) desinat oratio, Sacramentorum communionem nullam prorsus cum Hæreticis aut Schismaticis intercedere debere, ita clarum & cōpertū est, vt de ea re differere velle, esset forrasserem clarissimam disputando ambiguum facere. Hoc vnum dicam, non aliam esse vnius Religionis certissimā notam, quàm eorundem Sacramētorum vnā atq; ean-

atque eandem societatem. Hoc enim vnū
pro validissimo argumēto sumit Augustinus, nullam fuisse apud Philosophos veri
nominis Religionē, eò quòd scholas haberēt
dissentientes, & templa communia: eadē sacra
in templis susciperēt, contrarias sententias in
scholis personarent. Contrà, hoc vno argu-
mento apud solos Catholicos Christianos esse veram Religionem demonstrat,
quòd non solùm ab illis abhorrerēt, qui in
iplo Sacramentorum ritu & cultu exter-
no, apertè discreparent, vt à Manicheis &
illis similibus, sed etiam ab illis, qui *paria*
Sacramenta & ritum non dispari celebrantes,
sola sententia & doctrina dispares essent: vt
quorum doctrinam non approbarēt, nec Sacra-
menta cum illis communicarent. Sicuti de
Photinianis, Arianis, & alijs permultis
notat, in lib. de vera Religione. Nempe
vnus est hic, nec minimus, Sacramentorū
finis ac vsus, vt societatem fīdelis populi,
tanquam vincula & nexus quidam colli-
garent. *Neg, enim in vllum nomen Religio-*
nis seu verum seu falsum coagulari homines
possunt, nisi aliquo signaculorum vel Sacramē-
torum visibilibus consortio colligentur: vt cō-

August. de
vera relig.
cap. 5.

Lib 19.
Cap. 116

tra Faustum Manichæum docet August. Quæ si ita sunt, vnitatem Catholicus tenere non potes, qui cum hostibus vnitatis in Sacramentis communicas. Sunt enim retinendæ vnitatis vincula & nexus, sunt societatis Christianæ notæ & Characteres diuina Sacramenta, quæ propterea ab hoste, aut apud hostem, non nisi transfuga potes accipere. Ad illâ enim sectam vnusquisque pertinet, in qua Sacramenta percipit. Quod illi Sâctissimi Maiores nostri rectè intellexerant, qui extrema pati maluerunt, quàm ab hæreticis, vel cum Hæreticis Sacramenta accipere. Habes huius rei illustre exemplū Constātinopolitanos

Sozom. lib.
4. cap. 19.

Theodor.
lib. 4. cap.
16. & 14.

Ambros. de
obitu Satyri
fratris.

Catholicos, qui nullis tormentis adigi poterāt, vt cum Macedonio Hæretico communicarent; apud Sozomenum lib. 4. cap. 19. Idē de Edeffenis Catholicis videre licet apud Theodoretū lib. 4. cap. 16. & de Samosatensis lib. 4. cap. 14 hist. Ecclesiasticæ. Legis hoc nomine laudatum Satyrum Ambrosij fratrem apud ipsum Ambrosium in sermone de obitu eius. Moyses quoque celeberrimus Monachus eodem nomine celebratur apud Theodoretū lib. 4. cap. 21.

Hermi-

Hermigildum quoque Hispanum Regis
Arriani filium hoc nomine martyrio affe- Greg. dial.
lib. 3. cap. 31.
ctum legis apud Gregorium magnū Dia-
log. lib. 3. cap. 31. Africanorum autem Ca-
tholicorum infinitam turbam mille cala-
mitates hoc nomine passam legis apud Victor lib.
2. & 3.
Victorē lib. 2. & 3. de persecutione Van-
dalica. Dies me deficeret, si huiusmodi ex-
emplis recensendis immorari vellem.

At, inquires, etsi Sacramētis communi-
care non liceat, precibus saltem & Officijs Hereticorum
templa non
adeūda, nec
cum illis or-
randum.
eorum interesse, vnāque orare licebit, ea-
que de causa eorum conuentus siue tēpla
adire, nefas non erit. Nec hoc quidem ho-
mini Catholico vlla ratione licebit. Neq;
enim minus oratio, quā Sacramētorum
vſus, vnitatis argumenta, notæ & vincula
sunt arctissima. Hanc ob causam oratio illa
Dominica à Salvatore dictata communis
est nō priuata cuiusq;, & omniū atq; totius
corporis nomine probata, nō huic aut il-
li propria. Volēs quoq; in Euāgelio Salua-
tor eū demū orandi modū qui fructuosus
esset futurus docere, *Si duo, inquit, ex vobis* Matth. 18.
Cyprianus
lib. de vnit.
cōsenserint super terrā, de omni re quācunq; pe-
tierint, fiet illis à Patre meo. Vnanimitatē pri- Eccl.

posuit

posuit (ait Cyprianus) concordiam pacis antè
 pramisit, vt conueniat nobis, fideliter & firmiter
 docuit. Quomodo autem potest ei cum aliquo
 conuenire, qui cum corpore ipsius Ecclesiæ
 & cum vniuersa fraternitate non conuenit?
 Itaque Dominus de Ecclesia sua loquitur, ad
 eos qui sunt in Ecclesia loquitur, quum dicit:
 Vbi duo aut tres congregati fuerint in nomine
 meo, ibi ego sum in medio eorum. Hæc Cypri-
 lib. de vnitae Ecclesiæ. Sic & Augusti-
 nus. Ille, inquit, in templo Dei orat, qui orat
 in pace Ecclesiæ, in vnitae corporis Christi,
 quod constat ex multis credentibus in toto or-
 be terrarum. Non ergo fructuosa, sed sacrile-
 ga illa oratio est, quæ in Schismate fit,
 iuxta illud Dauidicum: *Fiat oratio eius in
 peccatum.*

In prefat. e-
 narrat. in
 Psal. 130.

Psal. 108.

Concedo, inquires, quando ab ijs qui
 Schismati consentiunt, in Schismate ora-
 tur. Sed si solo corpore præsens, toto ani-
 mo alienus, vnà cum Schismaticis orem,
 nec quia placet illa nouitas aut societas,
 sed quia impulsus & coactus illis me ad-
 iungo, an propter præsentiam illam & in-
 uoluntariam & solùm corporalem, Schif-
 matis reus peragar, & orationem sacrile-
 gam fe-

gam fecisse censebor? Omnino, si Spiritum sanctum in Scripturis loquentem audis. In schismate illo Chore, Dathā, & Abiron, clamat ad populū vniuersum Moyses: *Separamini à tabernaculis istorum hominum, & nolite tangere quae ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.* Hic enim non authores tantum, & animo participes schismatis, sed & praesentes inuenti, pariter à Deo puniendi ostenduntur, vt docuerunt ex hoc loco sancti Patres, Cyprianus & Chrysostomus. Propterea Dauid in persona fidelium omnium dicit: *O diui Ecclesiam malignantium, & cum iniqua gerentibus non introibo.* Quibus verbis non consensum tantum, sed & accessum negat impiorum cætibus. Quod quidem per omnes aetates à Christiano populo Religiosissimè semper obseruatum fuisse, Maiorum res gestae loquuntur. Quum No-
uatiani Carthagini grassarentur, scribit ad populū Carthaginensem diligenter B. Cyprianus eorum tum Episcopus, sed absens, ne vlla ratione ad Schismaticorum conuentus accedant. lib. i. Epist. 8. Quum passim in Oriente dominarentur Ariani & Euno-

Numer. 16.

Cypr. lib. 2.

Epist. 6.

Chrysost.

Hom. 11. in

4. ad Ephes.

Psal. 25.

Exempla veteris Christianorum.

Cypr. lib. 1.

Epist. 8.

Basilius E-
p̄st. 69.

& Eunomiani, scribit Basilius. In plurimis ciuitatibus populum cum mulieribus & pueris ipsisq; senibus ante portas effusam sub dio preces fundere solitos, omnes aëris iniurias magno animo sustinere, nec ad hæreticorum oratoria ingredi vlllo modo velle. Narrat de populo

Theodor. lib.
2. cap. 14.

Alexandrino Theodoretus, quòd pulso Athanasio ipsorum Episcopo, conuenerint in cæmiterio ad orationem, nec vllis minis vel cruciatibus adduci potuerint, vt Georgio Aria-

Lib. 1. cap.
32.

no se coniungerent, vtcunque eos vexante & excarnificante, ex mādato Imperatoris, Sebastiano Duce. Nec minor fuit Antiochenorum Religio, qui deiecto Eustathio Catholico Episcopo, sub Euphronio & Phlacito Arrianis Pseudoepiscopis, ab Ec-

Lib. 4. cap.
14.

clesiastico conuentu semper abstinebant, vt idē refert Theodor. Tantundem de Samosatenis refert idem Theod. qui pulso Eusebio Cath. Episcopo, ad vnum omnes ab Ecclesia abstinebant, & in illa solus ille Pseudoepiscopus Eunomius agebat, nemo aut in eius cōspectum venit, aut sermonē cū eo cōtulit, et si alioqui vitā apud eos valde modeste instituisset. Romanorū etiam par religio ab eodem Theodoretō refertur. Pulso enim

Liberio,

Liberio, & suffecto in eis locū Felice, *nemo* Lib. 2. cap.
ex Romanis (ait Theod.) *in Ecclesiā dū ille in-* 17.

rus erat, ingredi voluit. Plena est his exēplis
 historia Ecclesiastica. Hæc populi Chri-
 stiani fides, hæc Religio, hoc officium bo-
 ni viri olim fuit quū hæresis inualesceret.

Præter hæc populi fidē, vide etiā doctissi-
 mos & sanctissimos viros eadē religione
 vsos fuisse. Origenes, quo nihil in prima æ-
 tate aut sanctius, aut doctius fuit, vnâ cum
 Paulo quodā Antiocheno Marcionita he-
 retico in eadē familia necessitate cōpulsus
 habitās, *nunquā tamē induci potuit, ut preci-*
bis vnâ cū illo interesset. Quod vt singulare Lib. 6. cap.

in eo pietatis documētū recēset Eusebi^o. 3°

D. August. iā ex Manichæo Catholicus fa-
 ctus, & cōtra eos scriptur^o, præfatur secū il-
 lis mitissimè acturū, nihil durius aut acer-
 bius dicturū, deniq; eis quātū quidē liceat
 sese accommodaturū, *hac tamē, inquit, lege*
seruata, vt vobiscū nō orē, vt cōuenticula vobis
cū nō celebrē, vt Manichæi nomē nō accipiam.
 Cōtra epist.
 fundament^o
 cap. 3°

Hęc ille. Hęc te catholicorū & Patrū, & po-
 pulorū exēpla doceāt, quisquis Catholic^o
 es, ne ad schismaticorū tēpla aut conuent^o
 oratiōis causa aliquādo accedas. Ratio autē

& in

*Causa, quare
cū Schismaticis orā-
dum nō est.*

& in Sacramentorum, & in orationū cum schismaticis communione vitanda vna & eadem est, Spiritus Dei indiuiduus cum vna & sola Catholica Ecclesia nexus. Nā & sine Spiritu Dei tanquam anima & vita operum omnium, nec Sacramenta, nec orationes, nec quicquam aliud fructum adferunt, aut Deo grata sunt: & in sola Ecclesia tanquam in templo & domo sua habitat hic Spiritus. Quod quidem totum quia sine longa demonstratione operosius explicari nō potest, hac breui notatione contentus, ad alia me conuertam. Nam hæc sanè duo non difficulter fortasse, verè Catholicus concesserit, cum schismaticis nec Sacramentorum, nec orationū communionem ineundam esse. At in alijs illis iam propositis parem esse Religionis & cautelę necessitatem, non ita facilè in animum induxerit suum. De illis ergo agamus, & officium pij viri quale etiam circa illa sit, breuiter ostendamus.

Tria verò adhuc sunt, de quibus merito quæritur, an dominantibus Schismaticis, à Catholico & pio viro licitè & legitime fieri possint. Primùm, an eorum con-
ciones

ciones frequentare; secundò, an libros e-
 ditos legere; tertio, an & quatenus cum
 illis conuersari liceat. Nam quod ad pri-
 mum attinet, vulgo quidem & leuissimè
 id à plærisque fieri, qui tamen Catholici
 censeri volūt, cernimus. Etenim (vt exter-
 na taceam) quis nescit, in hoc Belgio, his
 postremis annis, ad pseudopredicantū vo-
 ces passim excursus esse, & foris quidem
 extra mœnia repletos populis agros, domi
 desertas Ecclesias fuisse? Denique vix hoc
 pro crimine habitū fuisse, si ad noui alicu-
 ius predicatoris doctrinam audiendam, & à
 viris, & à feminis, & à pueris, & à senibus,
 & à populo, & à Clero curreretur? Quid
 vero? Hoc in epij & Catholici viri officiū
 putamus? Aut vllò modo hoc Catholico
 licere arbitramur? Taceo hinc periculum
 præsentissimum, vt hausto illo dulci nouæ
 doctrinæ veneno, ex Catholico repente
 schismaticus fias. Quod & euidēti ratione
 facilè demōstrari posset, & ipsa rerum ex-
 periētia nimis clarū fecit. Omitto iniuriā
 quam facis matri tuæ, Ecclesiæ Dei, dum
 adulterā & pellicē eius tua præsentia ho-
 noras. Nihil dico de graui scādalo, qui pes-

Hereticorū
 conciones &
 prædicationes
 nullo
 modo esse a-
 deundas, aut
 audiendas.

1.

2

4

L fimo

1. Cor. 8. *fimo hoc exemplo tuo percutis conscientias aliorum infirmas, & per te peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est: Dum videlicet alius putat id licitè fieri, quod à te Catholico*
 4 *viro publicè factum videt. Illud dico, illud urgeo, hoc dum facis, Christum Dominum, Principem Pastorum, unicum Magistram tuum, contemnis, abijcis, conculcas. Quid? An nunquam audiisti, aut si audiueris contempstisti, illud Christi gravissimum interdictum; Surgent pseudochristi & pseudopropheta, &c. Ecce prædixi vobis, Si ergo dixerint vobis, ecce in deserto est, nolite exire. Audistisne vocem Salvatoris? Non solum dicit, nolite credere, nec dicit. Ite quidem, audite audacter; sed, credere nolite: Verùm dicit, & prudentissimè dicit: Nolite exire. Nolite accedere, nolite appropinquare. Rursum*
 Matth. 24. *Ioan. 10. Oves mea vocem meam audiunt: alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. Non solum non sequuntur, non consentiunt, non applaudunt, sed & longissimè fugiunt. Non solum eorum dogmata & my-*

ta & mysteria ignorant, sed nec vocem
audire iustinent. Itaque parum est, quod
eorum verbis non credis: Ne audire qui-
dem eorum verba debebas. Hæc Chri-
sti Domini, hæc olim Prophetarum vete-
rum, hæc postea Apostolorum vox erat.
Clamat Ieremias: *Nolite audire verba Pseu-* Ierem. 23.
doprophetarum, qui prophetant vobis, & deci-
piunt vos. Iubet ne audire quidem. Sic sa-
piens ille Salomon de fornicaria hæresi
quæ aduersatur sapientiæ, scribens: *Lon-*
gè, inquit, fac ab ea vias tuas, & ne appro- Proverb. 5.
pinques foribus domus eius. Et quare? *Omnes*
qui ingrediuntur eam, non reuertentur, nec
apprehendent semitas vitæ. Nempe hæc est
illa spelunca latronum, de qua verè possis
dicere: *Vestigia cerno, omnia te aduersum spe-*
ctantia, nulla retrorsum. Hæc est illa Circe,
hi Sirenum cantus, quos vt euites, præter-
navigare obturatis auribus debes. Hi sunt
illi, de quibus Apostolus dicit: *Sermo eo-* 2. Tim. 3.
rum vt cancer serpit. Et iterum: *Rogo fra-*
tres, vt obseruetis eos qui dissensiones & of-
fendicula faciunt præter doctrinam, quam vos Rom. 16.
didicistis, & declinate ab illis. Declinare te
vult, non omnino accedere. Et quare?

L 2 huiusmo-

huiusmodi enim per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. Ac rursus
 verò adhuc præcipit Ioan. Si quis, inquit,
 veniet ad vos, & hanc doctrinam non afferet,
 nolite recipere eum in domum, nec Ave ei dixeritis. Vides ratum abesse ut eum docentem audias, planè ut eum ne salutare quidem debeas. Et tu tamen Catholice, nequicquam prohibente Christo, frustra clamantibus Prophetis, incassum monentibus Apostolis, etiã ad horum hominum conciones, (blasphæmias dicerè) excurre, adstabis, audies? Quid? Aut durum tibi hoc præceptum, aut superuacaneum videtur esse cõsiliium? Si durum putas, dic amabo, quid facilius, quid leuius, hunc in modum tibi præceptum dari? Vade ad lupanaria, conuersare cum meretricibus, spectator formarum esto, concupisce audacter, sed concupiscentiã vinces, nec animo, nec opere, nec verbo, nec facto, in malum cõsentias? an potius sic dicere: fornacè fuge, ad flammam non accesseris, concupiscentiæ ardores caue, occasiones deuita, ut castitatem conserues? Quis dubitat, hoc, quàm illud, & facilius obseruari, & cõmodius præcipi,
 & diuini

& diuinius custodiri? Nisi fortè prudētius sit per præcipitia, & lubrica, & deuia vagari, quàm in plano & regia via ambulare. Quod si in cautela vitæ & morum, iussit Saluator vt vitetur periurium, *non iurare omnino*; vt vitetur homicidium, *non irasci omnino*; vt vitentur adulteria, *non concupiscere omnino*; quibus verbis, *non noua adiecit præcepta, sed rationē qua tutius cōseruarentur vetera, aperuit*, vt docet Augustinus: quid miraris, si etiā in cautela fidei, vt hæreses vitentur, iubet Saluator ad hereticos *nō exire, alienorum voces fugere*, iubet Paulus eos *declinare*, iubet Ioā. *ne Aue quicquid eis dicere?*

Matth. 5.

August.
contra fau-
stum lib. 19.
cap. 26.

Est sanè omnis hæresis & Ichisma quædam circa Religionem fornicatio. Vnde Apostolus hereticos vocat *adulterates verbū Dei*. De hoc autē peccati genere dicit Apostolus, *fugite fornicationem*. Reliqua vitia, vt odium, superbia, auaritia, vincuntur resistēdo, quia *quāto magis circa illa, particularia quis tractat atq; cōsiderat, tāto minus in eis inuenit vnde deletetur*. Ostēdit enim ratio, diuturna & diligēti habita cōsideratione, quàm vanè superbitur, quàm ineptè pecunia amatur, quàm temerè vindicta

2. Cor. 2. &

4.

1. Cor. 6.

S. Tho. in
com. ibidem.

Hæresis fugienda vt fornicatio.

appetitur. At verò in luxuriæ vitio, quãto magis particulare obiectũ cogitatur, tãto magis acceditur. Vincitur autem fugiẽdo, & omnẽ de illis rebus cogitationẽ primo quoq; tẽpore deponendo. Nec aliter se in hæresi res habet. Excutienda vt vipera, fugiẽda vt pestis, abominãda vt certa perniciēs est, nullo modo expendẽda, tractãda, cõsideranda. Illã enim expendere (nisi docẽdi causa) est de fide dubitare, indeque in hæresis præcipitiũ derepẽtẽ prolabi. Non ergo durũ, sed & facillimũ, & saluberrimũ præceptũ est, *alienorũ voces ne audire quidẽ, sed fugere ab eis.* Si superuacaneũ hoc putas esse cõsilium, teq; satis fortẽ in fide ac robustũ putas, vt etsi eos audias, nihil tamen tibi inde periculi metuas, primũ illud I. Cor. 10. Apostoli memineris: *Qui se existimat stare, videat ne cadat,* Deinde, dic sodes: An tu fortior sancto illo Polycarpo Martyre, qui Irenæus lib. 3. cap. 3. Marcionẽ hæreticũ ne alloquio quidẽ dignatus est, vt refert Irenæus, & cõmemorat ex eo Eusebius lib. 3. cap. 13. moxq; addit. *Hac fuit Apostolorũ & Discipulorũ religio, vt neq; verbo tenus communicarent ijs, qui adulterãt veritatẽ.* Religio, inquit, & timor.

Tu ergo

Tu ergo illis aut religiosior, aut fortior?
Aut tu Ioanne prudentior, qui balneum
in quo Cerintus hereticus lauerat, ne ingre-
di quidem voluit, vt idem meminisse Irenæus
lib. 3. cap. 3. Quod Apostoli factum imi-
tati sunt. Samolateni. Catholici, qui, cum
ad balneum venissent in quo lauerat, Eu-
nomius hereticus, illa egresso, omnem aquam
de balneo per cuculos in cloacam emittunt,
& recentem parari iubent: vt refert Theo-
doretus lib. 4. cap. 14. Tu denique religio-
sior Antonio illo Eremita sanctiss. & E-
remitarum patre, cuius illa morientis ad
discipulos suos vox erat? Zelum meum contra he-
reticos omnes & veritatis hostes tenete; Scitis,
quia nihil unquam illis molliter aut pacifice lo-
quutus sum. Itaque venena eorum & colloquia
prorsus vitate. Hæc ille, vt in eius vita scri-
bit indubitatus Author Athanasius. Nec
dissimilis est S. Basilij ad suos quoque mo-
nachos admonitio. Congressus, inquit, illorum
subdolos & ad subuersionem audientium instru-
ctos declinetis. Moxq; huius rei tres causas
subiungit. Primam, vt dilectionem, inquit,
erga nos sinceram custodiatis. Nemo enim
pastorem suum colere, & cum heretico

Theodor.
lib. 4. cap.
14. hist. ecc.
cles.

S. Antonij
preclara
vox.

Epist. 73.

Epist. 73.

libenter conuersari potest. Alteram, ut patrum fidem infractam & sanam seruetis: Tertiam, ut apud dominum tanquam probati veritatis amici deprehendami. Hæc ille. Postremò si Iudæi in omnibus Synagogis suis, & per singulos dies, sub nomine Nazarenorum anathematissent nomen Christianum, ut commemorat Hieronymus: quidni veri fideles sic hereticorum & nomen & voces exhorreant, & per singulos dies detestentur, ut ab eorum non dico conuentibus, sed & planè consortio omni non secus atque à serpentibus & viperis abstineant?

In commēt.
ad Esai. cap.
5.

Videò me huic parti paulò diutius immoratum fuisse, quàm nostræ clepsydriæ iam penè exhaustæ cursus patiatur. Sed illud commodi accessit, quòd hanc partem dum prolixius tractaui, cæteris quoque quæ supersunt, quodammodo satisfacisse videri possim. Quum enim non minus periculum sit in Hereticorum libris legēdis, quàm in eorum concionibus audien- dis, & exempla ac præcepta, quæ commemoraui, non doctrinas tantum, sed & ipsa in vniuersum commercia atque consortia ipsorum Archihæreticorū penitus declinan-

declinanda, atq; adeo fugienda docuerint: profectò quæ de horū hominum vel scriptis libris nullo modo legendis, vel commercio & societate fugiēda proximo iam loco dici debebant, ex his quæ iam dicta sunt, satis clarè colligi, & euidenter elucere possint. De utroq; tamen vno verbo quàm breuissimè aliquid submonebo.

Mouet enim sanè multum viros doctos & alioqui egregiè Catholicos, non licere ipsis maximè inter medios hæreticos agentibus, & eorum quotidie cōtra veritatem Catholicam blasphemias audiētibus, huiusmodi hominum scriptos de rebus controuersis libros legere, indeque argumentorum, quibus nituntur, vim atque momenta cognoscere, vt semel cognitissimè diligēter respondere atque satisfacere valeāt. Sic enim affecti nō solum licitè, sed & laudabiliter ac piè se facturos arbitrantur, si pro zelo religionis quo flagrant, huiusmodi libros diligenter perlegant. Vt minimum, extra periculū schismatis plerique se esse existimant, qui id faciunt: siue quia grauitèr interdictum id esse à Sede Apostolica nesciunt; siue vt sciant, quia recta intentione

*Hereticorū
libros non
esse legendos*

tione id faciūt, ad ipsos huiusmodi inter-
 dictū nō pertingere arbitrātur. Sed grauis
 hic est, & periculosissim⁹ nos bonorū vitorū
 error. Cuius fundamētū illud esse videtur,
 quōd ipsius fidei vel addiscendæ, vel asse-
 rendæ, vel deniq; propugnandæ cuiusmodi
 tandem mediū, quæ ratio sit, aut ignorāt,
 aut non satis aduerterunt. Nempe (vt vno
 verbo rem totam explicem,) meminisse
 oīes debemus, oves nos esse ouilis seu
 gregis dominici, siue vulgares & agnos ex
 laicorum scilicet numero, siue huiusmodi
 quidē, quibus aliqua ratione alios pascere
 ex officio incumbit, quia pastores aut do-
 ctōres sumus, vni tamē summo Pastori &
 ποιμναρχῆ subiecti. Siue autem in pri-
 mo, siue in secundo ordine consistimus,
 oves sumus, & ab alio pascendi, non ipsi
 nobis pascua & pabula deligere pro arbi-
 trio possum⁹. Et primi quidem ordinis o-
 ues in tota ratione fidei hoc obseruare de-
 bent, vt à sola pasto-ū voce pendeāt illud
 Saluatoris diligentissimē recolentes, qui
 vos audit, me audit. & illud item Apostoli: Fi-
 des ex auditu. Quomodo autē audiens sine præ-
 dicante? & cætera quæ sequuntur. Qui se-
 cundi

Luc. 10.

Rom. 10.

eundi ordinis sunt, etiam in grauioribus
causis idem præstare debēt, memores sa- Luc. 22.
nè vni soli esse dictū: *Confirma fratres tuos:*
nempe ipsos Pastores & compresbyteros
in aliqua causa fidei fluctuantes, & dubios
corrobora. Hoc itaq; posito, quia oues su-
mus, audire vocem Pastoris debemus &
ab illo discere, non solum quid sit fidei,
quid nō, sed etiā quid ad fidē conseruandā
spectet quid nō; quale istud est, sintne hæ-
reticorum libri legendi, & quatenus. Hic
enim, quia agitur causa fidei, & in eius cō-
trouerſia cuiusq; nō est de causa cognos-
cere, aut partium querimonias & merita
causæ expēdere: relinquamus hoc Iudici
& eius sententiam expectemus.

Sed vir doctus est, & qui aduersarios
legendo, plurimum alijs prodesse possit.
Facile quidem responderem, *Melior est*
obedientia, quàm victima, nec propter o- 1. Reg. 16.
pus charitatis, deserenda Iustitia, iuxta il- Rom. 3.
lud Apostoli, *nō faciamus mala, vt proueniāt*
bona. Sed nolo sic cum docto viro rusticè
agere. Illud vrgeo: Ordinem in Ecclesia,
quo nihil est salubrius, perturbare nō de-
bes. Esto enim: fueris de illorum munero
qui si-

De vtilit.
credendi
Cap. 10.

qui sine periculo tuo, vt tibi videtur, hoc prestare possis. Respondeo tibi, quod olim Honorato Manichæo respondit Augustinus. Videbatur enim ille sine duce, sine magistro, solis lectis Scripturis sacris, de vera Religione iudicare, & vi ingenij diuina secreta certa ratione capere facillimè posse. *Et si, inquit, factò tibi nihil nocebis, nocebis tamen exemplo cæteris.* Sed & præterea quotus quisq; est, qui de se non plus sentiat, quàm potest? Quàm sumus cæci nostrarum virium iudices & arbitri? *Itaq; ordo ille & ratio seruanda est, quæ sine cuiusq; periculo seruari potest. Quò quidè facile fit, si etiam hi qui volare possunt, ne cui sit periculo exemplum, paulisper cogantur incedere, quæ etiam cæteris tutum est. Hac est prudentia vera Religionis. Hoc iussum diuinitus: Hoc à beatis Maioribus traditum: Hoc ad nos vsq; seruatum: Hoc perturbare velle atq; pervertere, nihil est aliud, quàm ad veram Religionem sacrilegam viam querere. Quod qui faciunt, nec si eis concedatur quod voluit, possunt quò intendunt, peruenire. Cuiusmodi enim libet excellant ingenio, nisi Deus asit, humili rep̄t. Tunc autem Deus adest, si societatis hu-*
manæ

*mana in Deum tendentibus, cura sit, si nihil
singulare, nihil præter ordinem diuinitus
institutū facimus. Hæc Augustinus in au-
reo illo libello de vtilitate credendi. Cu-
ius consilio, quia summa ratione nititur,
& vniuersam tam ineundę, quàm asseren-
dæ fidei rationē complectitur, vt acquies-
cere, planè Christianum & catholicū est,
ita resistere & reluctari velle, specie schif-
matis carere non potest. At dicet aliquis,
multa sunt in hæreticorum libris eruditè
disputata, & quæ etiam ad Scripturarum
cognitionē egregiè conducant. Et habe-
mus hac in re clarissimorum virorum ex-
empla: D. Hieronymi, qui in epistola ad
Minerium & Alexandrum non facit hoc
tantum, sed & tueretur factum, sequutus il-
lud Apostoli: *Omnia probate, quod bonum est* 1. Theff. 5.
tenete: Theophili Alexandrini apud So-
cratem lib. 6. c. 17. & Dionisij Alexandri-
ni quoque Episcopi apud Eusebium lib.
7. cap. 7. qui omnes hæreticorum libros
diligenter legerunt. Quare ergo saltem
doctis viris eorum lectio hodie non per-
mittitur, vt & hîc etiã liceat spoliare Æ-
gyptios, ad Ecclesię castra ditanda? Huic
doctorum*

Moral. lib.
5. cap. 11.

Epist. 93.
cap. 15.

In prescrip.

2. Petr. 2.

doctorum hominum hodie periculosa sanè & imprudēti querimoniam breuiter cū B. Gregorio respondeo. *Heretici miscent recta peruersis, ut ostendendo bona, auditores ad se trahant, & exhibendo mala, latenti eos peste corrūpant.* Hæc ille. Cum B. quoq; Leone magno eius nominis primo respondeo. *Quāuis sint in hæreticorū scriptis quædam quæ videntur eruditionis & pietatis specie habere, nūquam tamē vacua sunt venenis.* Hæc ille. Quis ergo cū certo salutis periculo incertū oblectamentū querat? Deinde non ego existimauerim, hæreticorum labores ad verā Scripturarū cognitionē aliquid cōferre, sed potius cum Tertulliano dixerim, *Illic & scripturarū, & expositionum adulteratio deputanda est, ubi aduersitas inuenitur doctrina.* Hæc ille. Quis enim nescit, illorum hoc maximè interesse, ut ad falsæ doctrine suæ commendationē, Scripturas oēs illustret? Huc accedit, quòd quū Heretici omnes sint magistri mendaces, ut eos Apostolus Petrus rectissimè vocauit, ideoq; inter pauca vera innumera necessariò spargat mēdacia, metuendū sanè maximè est, ne in fidē semel admissis, etiā in ijs quæ mētiuntur;

tiuntur, temerè & perniciosè credatur. Exempla verò producta nihil nostros iuant, nisi & se pares eruditione ac vocatione illis iudicent, & præterea eandè hodie Catholicorum Scriptorum penuriã esse ostendant quæ illorum tempore fuit. Est enim sanè præpostera illa diligētia, vel curiositas potius, quod domi locupletissimè habere potes in tanta Doctissimo- rum Catholicorum Scriptorum varietate, foris apud hostes & Apostatas, & (vt ait Hieronymus) *aurū in luto quarere*. Ne Epist. ad Iu- riam. dicam cum iniuria id Catholicæ Matris, aut potius Spiritus S. fieri, quasi illa tā sterilis & infæcunda doctorum virorum sit, vt eruditione pares cum hæreticis post tot seculorum curricula nondum protulerit. Etsi enim *filij huius seculi prudentio-* Luce. 10. *res sunt filijs lucis in generatione sua,* tamen in generatione nō sua, sed nostra non itē. Sed quia in singulis prolixos esse nō licet, ad alia pergo.

Superest postremò, de ipso hæreticorū consortio breuiter aliquid dicere. Qua in re vt media via incedas, nec externis periculis non necessarijs te exponas, nec si

De hereti-
corū con-
sorcio fugiēdo.

1. Cor. 5.

Cōtra Par-
men. lib. 3.
cap. 2.

nec fidem etiam tuam periclitari sinas,
hic modus tenendus est, vt in perturbato
quidem Ecclesiæ statu, qualem nunc fin-
gimus, dominantibus scilicet & omnes
ecclesias occupantibus hæreticis atque
schismaticis, cum promiscua quidem &
vulgari schismaticorum plebe vendere,
mercari, aliaq; commercia & ciuiles so-
cietates inire veritum non sit, quia neces-
sarium est; Quemadmodum enim, *cum e-
briosis, maledici & rapacibus iam passim cō-
miscemur, & cibum cum eis sumimus, etiam
si fratres sint, & vnius Ecclesiæ Catholicæ
nobiscum membra, secus quàm Apосто-
lus precepisse videtur, quia huiusmodi ho-
minibus iam mundus plenus est, (vnde
hac de re Augustinus docet, quòd tunc
sanè Apostoli præceptum nullo modo negligē-
dum est, quando sine periculo violanda pacis
fieri potest)* & qui horum commercia vita-
re vult, *de hoc mundo exeat oportet*: ita cum
schismaticis vulgaribus in simili schisma-
ticorum grassante turba, nisi de hoc mun-
do exire velimus, commercia istæ neces-
saria ineunda sunt. At verò quomocū-
que grassante & dominante hæresi, cum
ipsis

ipsis schismatum Magistris, Authoribus,
Ducibus, aut quomodocunque ministris
atque fautoribus nulla ratione homini
Catholico communicandum est, ne qui-
dem in vita hac communi & societate ci-
uili. Nam de huiusmodi dixit Apostolus
Ioan. *Ne Aue ei dixeritis. Si quis, inquit, ve-* Epist. 2.
nit ad vos, & hanc doctrinam non adfert, (vi-
de, de afferentibus & docentibus nouam
doctrinam loquitur) nolite recipere eum in
domum, ne Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi
Aue, comunicat operibus eius malignis. Ecce,
predixi vobis, vt in die Domini non confun-
damini. Hęc ille. De huiusmodi dixit Apo-
stolus Paulus, *observate eos qui dissensiones* Rom. 16.
faciunt præter doctrinam quam accepistis, &
declinate ab illis. Declinari, deuitari prorsus
iubet, Authores ipsos sectarum *qui faciunt*
dissensiones. Huiusmodi denique sunt lupi
illi, de quibus cauendis vniuersis fidelibus
dedit Saluator mandatum, dicens discipu-
lis suis ac turbis: *Attendite vobis à falsis Pro-*
phetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, Math. 7.
sub prætextu ministrorum verbi Dei, intus
autem sunt lupi rapaces, vt abducant discipulos Act. 20.
post se. Huiusmodi sunt latrones illi, qui nō
M veniunt

Ioan. 10. *veniunt nisi ut mactent & perdant, quos fugiendos docet Saluator, id est, ut ad illos nullo modo accedas. Quem verò hæc Saluatoris & Apostolica luculenta præcepta nō movēt, ut planè sibi persuadeat, à mendaciū Magistrorū & Pseudoprophetarū cōsortio abstinendū esse, nō ille meis verbis aut rationibus quibuscūq; quæ adhuc afferri possent, quicquā movebitur.*

Epilogus.

Qui autē vlla se vel ratione, vel auctoritate moveri sinet, is sanè his rectè perpensis & intellectis quæ iam diximus, id sibi in posterū persuasissimum habebit, boni & Catholici viri officiū hoc esse, gratsate semel & obtinēte hæresi, primū quidē vni & soli Catholicæ Ecclesiæ animo & voluntate firmissimè & cōstātissimè adherere: deinde fidē, quā animo tenet, eatenus sanè publicè profiteri ac præ se ferre, ut nec
 2. 3. *à schismaticis Sacramenta percipiat, nec*
 4. *vnā cum ipsis oret, nec eorū cōciones vllā*
 5. *ratione adeat, nec huiusmodi hominū*
 16. *libros, nisi accepta potestate legat, nec*
 17. *deniq; cū sectæ magistris vllā vitæ societate, quātum fieri potest, ineat. Hæc qui præstiterit, verè ille & re, & nomine, Catholicus erit.*

eus erit. Horū vnum qui prætermiserit, à schismatis piaculo tut^o nō erit. Hæc autē si difficilia videtur, cogitandū est, pro fide qua viuimus & stamus omnia etiā extrema subeunda esse, & hanc esse illā pretiosam margaritā, pro qua inuēta vacat homo & *Matth. 13.*
vēdit omnia quæ habet & enit eam, & hunc deniq; esse casū (cessante Ethnicorū persecutione, in quorū locū hèresum authores sicut in ipsarū hèresum locū idola successerunt) in quo illud Saluatoris locū habet. *Si quis venit ad me, & nō odit patrē suū, & matrē, & uxore, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autē & animā suā, nō potest meus esse discipulus.* Hæc enim oīa cū ipsa patria, beneficijs, patrimonijs, bonis atq; fortunis omnib⁹ abijciēda pot^o sunt, & pro stercore conculcāda, quā vt propter ea retinēda, inualescēre semel hæresi, vel latū vnguē à fide Catholica, quæ vnica est & simplicissima, auelli nos & abduci patiamur. Hic enim illa Ieremiæ vox semper auribus nostris intonare debet: *Fugite de medio Babylonis, vt saluet vnusquisq; animam suā. Nolite tacere super iniquitatē eius.* Illud quoq; Sapientis: *Qui amat periculū, peribit in illo.* Et qui *Ecc. 3.*

M 2 tangit

Eccl. 13. tangit picem, inquinabitur ab ea. Postremò
 illa Augustini saluberrima & verissima
 sententia semper in memoria habēda est:
Tract. 27. Nihil sic debet formidare Christianus, quàm
n. Ioan. separari à corpore Christi quod est Ecclesia. S̄
 enim separatur à corpore Christi, non est mem-
 brum eius. Si non est membrum eius, non vege-
 tatur spiritu eius. Quisquis autem (ait Apo-
 stolus) Spiritum Christi non habet, hic non est
 Christianus. Hæc ille. Sic comparatos nos
 esse oportet, chariss. filij, oborta semel hîc
 (quod absit) illa tempestate quæ vicinos
 vndique deuastauit: hac armatura præmu-
 niri necesse est, ut possimus resistere in die
Ephes. 6. malo, & in omnibus perfecti stare. Quæ si im-
 portunius in hac lætitia vestra, imò omniū
 nostra, suggesti, excusabit me ille sapiens
Eccl. 11. qui iubet nos, esse memores malorum in
 die bonorum. Si malus ominator vi-
 dear, excusabit me sanctus ille
Iob. 1. Iob, qui in diebus conui-
 uij sanctificauit filios
 suos, offerens holo-
 causta per sin-
 gulos.